

3) перебувають під слідством або уникають покарання чи вчинили злочин на території іншої держави;

4) перебувають на військовій службі, в службі безпеки, в правоохоронних органах, органах юстиції або органах державної влади іноземної держави [2, с. 27].

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/514-17/page>

2. Ладигін С. Конституційно-правове регулювання інституту громадянства та проблема подвійного громадянства в Україні / С. Ладигін, О. Нестеренко // Юридичний вісник. 2009. – С. 25-29.

3. Майданик О. Про інститут громадянства України / О. Майданик // Право України. – 1999. – № 2. – С. 70-75.

4. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/514-17/page2>

5. Шумак І. Поняття громадянських прав і свобод людини в Україні / І. Шумак // Право України. – 1999. – №10. – С. 14-16.

Лобко В.

(наук. кер. – доц. Жалій Т.В.)

*студент І курсу факультету фізичного виховання
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка*

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ НОРМИ В СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧО- ВИН ТА ПРЕКУРСОРІВ

Проблема нормативного регулювання наркотичних засобів в Україні та світі видається актуальною на сучасному етапі, але далеко не новою. Кількість правопорушень, вчинених під дією таких речовин, зростає, залежність, особливо серед неповнолітніх осіб, вражає своїми масштабами.

Питанню легалізації наркотиків та її нормативно-правовому забезпеченню присвячені праці таких учених, як О. К. Волох, О. М. Джу́жа, Е.Г.Гасанов, Т. П. Мінка, В. К. Колпаков, Д. Й. Никифорчук, О. М. Стрільців, М. С. Хруппа, Р. М. Павленко та ін. [1-2; 4]. Окремі дослідження висвітлюють такі аспекти проблеми, як: етапи розвитку антинаркотичного законодавства (Ю.Махонін), відповідальність за порушення встановлених норм (А.Музика), контроль за обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів (Б.Рексов, К.Едмонсон, І.Хан та ін.) [3; 5-6]. В.Шаповалов розглядає стан судово-фармацевтичного забезпечення розсліду-

вання кримінальних справ із відповідним складом злочинів [7]. Проте питання легалізації легких наркотиків в Україні та світі не знайшло належного висвітлення в навчальній, науковій, монографічній літературі.

Мета статті – подати загальну характеристику міжнародних правових норм у сфері обігу наркотичних, психотропних речовин та прекурсорів.

Зазначимо, що міжнародна система контролю за наркотичними засобами формувалася поступово, починаючи з перших років ХХ століття. У 1909 році в Шанхаї відбулася Перша міжнародна конференція з проблеми опіуму, на якій були визначені загальні принципи майбутнього міжнародного контролю. Більшість цих принципів закріплені в законодавчому акті – в першій Міжнародній конвенції по наркотиках – Міжнародній конвенції по опіуму, яка була підписана в Гаазі у 1912 році. Однак, будь-яка спеціалізована центральна організація з міжнародного контролю за наркотиками не була утворена до появи в 1920 р. Ліги Націй, коли був заснований Консультативний комітет по нелегальній торгівлі опіумом та іншими сильнодіючими засобами.

Ліга Націй протягом всього існування заключила три основні міжнародні конвенції. Перша міжнародна Конвенція по опіуму була прийнята в 1925 р., коли була введена система звітності та утворений Постійний комітет по контролю, в подальшому перейменований на Постійний центральний комітет. До складу цього Комітету входили незалежні експерти, які займалися наглядом за виконанням завдань Конвенції.

У 1931 році була прийнята друга Конвенція про обмеження виробництва і про регламентацію розподілення наркотичних засобів. Відповідно до Конвенції утворено контрольний орган по наркотиках. Третя Конвенція по боротьбі з незаконним обігом шкідливих лікарських засобів була прийнята у 1936 році, основним завданням якої став заклик до суворого покарання осіб, які займаються незаконною торгівлею наркотичними засобами. Крім того, в 1925 та 1931 рр. були заключені міжнародні погодження з метою посилення боротьби з курінням опіуму. Ці погодження мали більш виражений координаційний характер [5, с.11].

З 1946 року Організація Об'єднаних Націй стала правонаступником Ліги Націй, прийнявши на себе всі її повноваження та обов'язки, в тому числі й у сфері боротьби з наркотичною навалюю. Сьогодні ООН має ефективну систему спеціалізованих закладів, що займаються питаннями боротьби з наркоманією, токсикоманією і алкоголізмом. Розглянемо тепер структуру контролюючих закладів ООН. Економічна і Соціальна ради несуть відповідальність за формування антинаркотичної політики ООН, а також за координацію дій з контролю за наркотичними засобами, нагляд за виконанням міжнародних конвенцій і розробку рекомендацій урядам. На постійній основі Економічній і Соціальній радам надає допомогу Комісія з наркотичних засобів з 16 лютого 1946 р. Відділ ООН з наркотичних засобів надає Генеральному секретарю ООН допомогу у виконанні обов'яз-

ків, покладених на нього договорами в частині боротьби з наркоманією. Міжнародний комітет з контролю за наркотиками (МККН) створений відповідно до міжнародних договорів, є незалежним квазисудовим органом з контролю за виконанням міжнародних договорів про контроль за наркотиками. Обов'язок Комітету полягає в тому, щоб контролювати і стимулювати дотримання урядових положень міжнародних договорів про контроль над наркотиками і надавати урядам допомогу в реалізації їх зусиль щодо виконання своїх обов'язків згідно з цими договорами. Всесвітня організація охорони здоров'я є компетентним міжнародним органом охорони здоров'я, який очолює і координує роботу по всіх аспектах медико-санітарної допомоги, включаючи профілактичні заходи та санітарну освіту. Повною мірою ця діяльність розповсюджується й на боротьбу з наркотизмом. Більше того, чинні антинаркотичні конвенції встановлюють конкретні обов'язки ВООЗ в боротьбі з наркоманією. ЮНЕСКО консультує уряди про способи і засоби боротьби з наркоманіями, проводить наукові дослідження з цих питань, поширює антинаркотичні знання і сприяє в їх реалізації. Міжнародна організація праці надає консультативну допомогу урядам у розробці політики і стратегії в галузі соціальної реабілітації осіб, що страждають на наркотичну залежність; допомагає у підготовці персоналу та в організації служб професійної підготовки, працевлаштуванні і наступному спостереженні за такими особами. Фонд ООН по боротьбі зі зловживанням наркотичними засобами створений на основі добровільних внесків, надає урядам і міжнародним організаціям фінансову допомогу для планування і здійснення конкретних програм боротьби з наркоманією.

Активну участь у боротьбі з наркоманією беруть регіональні міжнародні організаційні структури (Асоціація держав Південно-Східної Азії, План «Коломбо», Європейська рада, Арабська міжнародна організація захисту від злочинів, Угода країн Південної Америки про наркотичні засоби і психотропні речовини, неурядові організації з консультативним статусом при ВООЗ та ін.). Вагомий внесок в цю діяльність здійснюють й міжнародні організації по боротьбі з пияцтвом та алкоголізмом.

Серед найбільш впливових міжнародних організацій, що безпосередньо здійснюють правоохоронну діяльність у сфері боротьби з наркотичною злочинністю, варто назвати, насамперед, Міжнародну організацію карної поліції (Інтерпол) і Раду митного співробітництва (РМС).

Світова спільнота постійно шукає, удосконалює і реалізує широкомасштабну систему боротьби з наркоманіями, ставлячи її на міцну законодавчу і нормативну основу (Єдина конвенція про наркотичні засоби 1961 р., що набула чинності 13 грудня 1964 р., зі змінами, внесеними в неї відповідно до Протоколу 1972 р., Конвенція про психотропні речовини 1971 р., що набула чинності 16 серпня 1976 р.).

Отже, загалом міжнародний досвід боротьби з наркоманією і науково аргументовані рекомендації ООН стали предметом спеціального вивчення

і впровадження в життя суверенною Україною, особливо в галузі застосування заходів кримінально-правового впливу. У нашій державі вже зараз проводиться чітка межа між наркоманом-хворим і наркоманом-злочинцем, а також наголошено саме на ранній профілактиці наркоманії; створюються коротко- і довгострокові програми антинаркотичної діяльності, що складаються на комплексній основі з урахуванням щільного міжнародного співробітництва.

Література:

1. Гасанов Э. Г. Борьба с наркотической преступностью : Международный и сравнительно-правовой аспекты / Э. Г. Гасанов. – М. : ЮрИнфоР, 2000. – 208 с.
2. Джужа О. М. Актуальні проблеми боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та їх аналогів : [курс лекцій] : Загальна частина / [О. М. Джужа, Д. Й. Никифорчук, О. М. Стрільців та ін.]; за ред. Є. М. Мойсєєва. – К., Ів.-Франківськ, 2008. – кн. II – 207 с.
3. Музика А.А. Відповідальність за злочини у сфері обігу наркотичних засобів, - К.: Логос. – 1998. – 178 с.
4. Настанова по організації та здійсненню органами внутрішніх справ боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів: Наказ МВС України від 6 червня 1995 р. № 365 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon4rada.gov.ua.
5. Осуществление международных договоров о контроле над наркотиками: ООН, ЭиСС, Комиссия по наркотическим средствам. – Вена, 1998. – 135 с.
6. Рексов Б., Эдмонсон К., Хан И., Самсон Р. Дж. Руководство по контролю над наркотическими средствами и психотропными веществами в контексте международных договоров. – Женева, 1987. – 250 с.
7. Шаповалов В. Стан судово-фармацевтичного забезпечення розслідування кримінальних справ, пов'язаних із незаконним обігом психоактивних речовин // Право України. – 2010. – № 8. – С. 153-161.

Бугай В.

(наук. кер. – доц. Жалій Т.В.)

*студент V курсу факультету фізичного виховання
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г.Короленка*

**СВІТОВИЙ ДОСВІД ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ
ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ЛЕГКИХ НАРКОТИКІВ У КРАЇНАХ
АНГЛО-АМЕРИКАНСЬКОЇ ТА РОМАНО-ГЕРМАНСЬ-
КОЇ ПРАВОВИХ СИСТЕМ**

Спори про легалізацію наркотичних речовин ведуться цілі десятиліття. Час від часу різні країни роблять спроби знайти оптимальне для суспільства рішення. Коли йдеться про легалізацію наркотиків, як прави-